

ΠΑΝΟΣ ΖΥΓΟΥΡΗΣ - ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ 9-11 (2^{ος} όροφος) ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ:210-8259140-1-FAX: 210-8259235

KIN:6977506705, e-mail :pzygouris@gmail.com

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Ετέθη από τη Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης προς την Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.) ερώτημα για την παροχή γνωμοδότησης ως εξής:

«Η Δ.Ε.Υ.Α. προτίθεται να υποβάλλει πρόταση στην Πρόσκληση ΑΤ01, στο πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης του Υπ. Εσωτερικών. Η Δ.Ε.Υ.Α. δεν διαθέτει τεχνική υπηρεσία. Από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου μας έχει γνωστοποιηθεί ότι δεν μπορεί να συνταχθεί σχετική υδραυλική μελέτη για το έργο και για το λόγο αυτό έχουμε αναθέσει σε εξωτερικό μελετητικό γραφείο τη σύνταξή της. Επιπλέον η τεχνική υπηρεσία του Δήμου μας ενημέρωσε ότι δεν είναι σε θέση να προβεί σε επίβλεψη της εν λόγω μελέτης. Μπορεί να συναφθεί προγραμματική σύμβαση με τεχνική υπηρεσία άλλου φορέα του οποίου η τεχνική υπηρεσία θα προβεί σε επίβλεψη και θεώρηση της μελέτης; Η προγραμματική σύμβαση που θα συναφθεί μεταξύ των δύο φορέων θα περιλαμβάνει και την υποστήριξη της Δ.Ε.Υ.Α. αναφορικά με τη σύνταξη των τευχών δημοπράτησης και την επίβλεψη του έργου;»

Κατά τη γνώμη μας προσήκει η κάτωθι απάντηση.

I. Νομοθετικό πλαίσιο- Ο θεσμός της Προγραμματικής Σύμβασης κατ' άρθρ. 100 ν. 3852/2010

Ο θεσμός της Προγραμματικής Σύμβασης αναδιατυπώθηκε στο άρθρο 100 ν. 3852/2010, και η διαδικασία σύναψης διέπεται από το άρθρο αυτό όπως έχει τροποποιηθεί και αντικατασταθεί μέχρι σήμερα με τα άρθρο 36 Ν.4257/2014, άρθρο 179 παρ.2 Ν.4555/2018, με το άρθρο 21 παρ.2 Ν.4690/2020, με το άρθρο 6 Ν.4711/2020.

Κατ' άρθρ. 100 ν. 3852/2010, ως ισχύει ορίζεται ότι:

«**1. α)** Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων και περιφερειών του άρθρου 101, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών Ελλάδας, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.), τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ν.π.ι.δ.), στα οποία συμμετέχουν ή συνιστούν η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών Ελλάδας, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, η Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.), οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. που ανήκουν στον δημόσιο τομέα σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α' 65), τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα, καθώς και κοινωφελή ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο ή με την Εγνατία Οδό Α.Ε. ή με τη Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ) Α.Ε. ή με την Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίων Α.Ε (ΕΤΑΔ Α.Ε.) ή με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή με τον ΕΛ.Γ.Ο. - ΔΗΜΗΤΡΑ ή μεταξύ τους ή με ν.π.δ.δ. ή με τους φορείς των παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α' 147), μεμονωμένα ή από κοινού. Στις προγραμματικές συμβάσεις στις οποίες μετέχει το Δημόσιο, μπορεί να εκπροσωπείται και από τον Συντονιστή της αποκεντρωμένης διοίκησης, στην οποία εκτελείται η προγραμματική σύμβαση. Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Οι προγραμματικές συμβάσεις, στις οποίες ένας εκ των

συμβαλλομένων είναι Ο.Τ.Α. α΄ ή β΄ βαθμού, δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 225.».

β. Στις Προγραμματικές Συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α., σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) με οποιαδήποτε νομική μορφή και αν λειτουργούν, των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης, επιμελητηρίων, επιστημονικών φορέων δημοσίου δικαίου, Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων (Ε.Π.Ι.), συνεταιρισμών, ενώσεων συνεταιρισμών και εργοδοτικών και εργατοúπαλληλικών ενώσεων. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μπορεί να επιτρέπεται και η συμμετοχή τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων

γ. Είναι επιτρεπτή η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των φορέων της περίπτωσης α΄ και κοινωφελών ιδρυμάτων, καθώς και κληροδοτημάτων που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς. Κατά την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτουν, θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου κατά την έννοια του άρθρου 3 του ν. 1418/1984 (ΦΕ Κ 23 Α΄), όπως ισχύει, και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις ε΄, στ΄ και ζ΄ του ίδιου άρθρου όργανα και υπηρεσίες που συνιστούν με αποφάσεις των διοικητικών τους συμβουλίων.

δ. Σε νησιωτικούς δήμους είναι δυνατή η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με αντικείμενο δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος και πολιτικής προστασίας μεταξύ των φορέων της περίπτωσης α της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α 87) και αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών, εφόσον το μεγαλύτερο ποσοστό του εταιρικού κεφαλαίου τους κατέχει ένας από τους φορείς της περίπτωσης α και, εάν πρόκειται για δράσεις πολιτικής προστασίας και δασοπυρόσβεσης, κατόπιν σχετικής πιστοποίησης τους από την Πυροσβεστική Ακαδημία. Κατά την εκτέλεση των ως άνω προγραμματικών συμβάσεων οι ανωτέρω εταιρείες θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου, κατά την έννοια της παρ. 7 του άρθρου 1 του ν. 3669/2008 (Α 116) και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις γ, δ και ε του ίδιου άρθρου όργανα και υπηρεσίες που συνιστούν με αποφάσεις των διοικητικών τους συμβουλίων. Με την παρούσα δεν θίγονται οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 3013/2002 για τις εθελοντικές οργανώσεις πολιτικής προστασίας, όπως

τροποποιήθηκαν με το άρθρο 118 του ν. 4249/2014 (Α 73), καθώς και οι διατάξεις του ν. 4029/2011 (Α 245). Στο πλαίσιο των ως άνω προγραμματικών συμβάσεων δεν επιτρέπεται η πιστοποίηση ή εκπαίδευση εθελοντικών ή άλλων οργανώσεων για δραστηριοποίηση στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Επιμέρους ζητήματα εφαρμογής της παρούσας δύνανται να ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.»

ε. Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων της παρ. 2 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016 (Α` 147), η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ ΑΕ) μπορεί, στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων, να συνάπτει συμβάσεις έργου με μηχανικούς της απαιτούμενης ειδικότητας, κατά παρέκκλιση του άρθρου 6 του ν. 2527/1997 (Α` 206), μέσω μητρώου μηχανικών που η ίδια τηρεί. Ως προς το περιεχόμενο της προγραμματικής σύμβασης, τις εξ αυτής ευθύνες, τους εκπροσώπους των μερών και τα αποφαινόμενα όργανα, εφαρμόζονται οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016.».

**** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 21 παρ.7 Ν.4690/2020, ΦΕΚ Α 104/30.05.2020:*

"7. Για την εφαρμογή της περ. ε` της παρ. 2 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, καταρτίζεται ηλεκτρονικό μητρώο μηχανικών με μέριμνα της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης ΑΕ (ΕΕΤΑΑ ΑΕ). Στο Μητρώο εγγράφονται μηχανικοί ανά ειδικότητα, οι οποίοι δηλώνουν κατά την εγγραφή τις περιφερειακές ενότητες στις οποίες επιθυμούν να απασχοληθούν. Το προσωπικό που απαιτείται για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων του προηγούμενου εδαφίου, επιλέγεται αποκλειστικά μέσω του μητρώου, από Επιτροπή, η οποία συγκροτείται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΕΤΑΑ, μεταξύ των μηχανικών της περιφερειακής ενότητας όπου έχει έδρα ο συμβαλλόμενος ΟΤΑ. Μηχανικός που συνάπτει σύμβαση μίσθωσης έργου κατά τα προηγούμενα και έως την ολοκλήρωση της συμβατικής διάρκειας, δεν μπορεί να συμμετέχει σε επόμενες διαδικασίες επιλογής, εκτός αν δεν υπάρχουν άλλοι υποψήφιοι στην περιφερειακή ενότητα όπου εδρεύει ο συμβαλλόμενος ΟΤΑ" .

2.α. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός, το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης, καθώς και ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και οι λεπτομέρειες καταβολής τους. Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Το Όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της προγραμματικής σύμβασης πρέπει απαραίτητα να ορίζεται στις προγραμματικές συμβάσεις, καθώς και οι αρμοδιότητές του και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης.».

β. Με την προγραμματική σύμβαση επίσης ορίζεται ο συμβαλλόμενος, στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωση του, εφόσον προβλέπεται αντίστοιχο στάδιο.

γ. Αν ο συμβαλλόμενος σε προγραμματική σύμβαση αναθέσει σε τρίτον τη διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων αυτών, η ανάθεση γίνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τον κατά τη σύμβαση υπόχρεο συμβαλλόμενο.

3. Οι προγραμματικές συμβάσεις μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή/και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ή προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους, τον Τακτικό Προϋπολογισμό ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα ή τα ειδικά προγράμματα των άρθρων 69 και 71 του ν. 4509/2017 (Α`201), καθώς και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων. Είναι επίσης δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλομένων και από φορείς του δημόσιου τομέα που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση.».

4. Για τον υπολογισμό της αμοιβής των συμβάσεων έργου της περ. ε' της παρ. 1, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/2018 υπουργικής απόφασης (Β' 5968). Ο συνολικός προϋπολογισμός των συμβάσεων της παρ. 2 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147) μπορεί να προσαυξάνεται έως έξι τοις εκατό (6%) για την κάλυψη λοιπών λειτουργικών εξόδων εκτέλεσης της προγραμματικής σύμβασης. Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων του παρόντος άρθρου και στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλόμενου στον άλλον, καθώς και η μεταξύ τους παραχώρηση χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μέσων.».

5. Εφόσον τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση έργα, προγράμματα και υπηρεσίες είναι πολιτιστικού χαρακτήρα, όπως η ανάδειξη, προστασία και συντήρηση μνημείων, οι παρεμβάσεις σε διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια και οικισμούς, η διάσωση και διάδοση στοιχείων του πολιτισμού, η ανέγερση και λειτουργία χώρων πολιτισμικών λειτουργιών, η υποστήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν την επιστήμη, τα γράμματα και τις τέχνες, συμμετέχει, ως συμβαλλόμενος η οικεία Περιφέρεια και το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού. Η προγραμματική σύμβαση καλείται «προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης». Το τέλος ανταποδοτικού χαρακτήρα που μπορεί να επιβληθεί, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, για τη χρηματοδότηση έργων, εργασιών, προγραμμάτων και υπηρεσιών της προγραμματικής σύμβασης, καλείται «Πολιτιστικό Τέλος.»

6. Εκτός των περιπτώσεων της παρ. 1, οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των ΟΤΑ μπορούν να συμβάλλονται με τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την υλοποίηση αυτοδιοικητικών αρμοδιοτήτων και την παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το **άρθρο 246 παρ.3 Ν.4555/2018, ΦΕΚ Α 133/19.7.2018:**

"3. Το άρθρο 100 του ν. 3852/2010 εφαρμόζεται στους ΦΟΔΣΑ του παρόντος, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής. Αν αντικείμενο της προγραμματικής σύμβασης είναι οι αρμοδιότητες του άρθρου 228 του παρόντος, αντισυμβαλλόμενος του ΦΟΔΣΑ μπορεί να είναι μόνο δήμος - μέλος του ή η περιφέρεια στην οποία ανήκει".»

Κατ' άρθρ. 44 του ν. 4412/2016, προστέθηκαν και άλλες δυνατότητες στις προγραμματικές συμβάσεις ως εξής:

«1. Για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης απαιτείται, η αρμόδια τεχνική υπηρεσία κάθε αναθέτουσας αρχής να διαθέτει ελάχιστη στελέχωση που περιλαμβάνει, ιδίως, τον ελάχιστο αριθμό προσωπικού της και τα προσόντα αυτών (ειδικότητες, εμπειρία κ.λ.π), σύμφωνα με την απόφαση του επόμενου εδαφίου προκειμένου να μπορεί ανταποκριθεί επαρκώς στα/στις προς ανάθεση έργα/μελέτες, ανάλογα με την εκτιμώμενη αξία, το είδος, την κατηγορία τους, το μέγεθος και την πολυπλοκότητά τους. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται εντός έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος, καθορίζεται η ελάχιστη στελέχωση κατά αριθμό, ειδικότητα, προσόντα των απασχολούμενων σε αυτή, καθώς επίσης και οι ειδικότερες προδιαγραφές επάρκειάς της ανάλογα με την εκτιμώμενη αξία, το είδος, την κατηγορία, το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των έργων ή των μελετών.

2. Σε περίπτωση που η τεχνική υπηρεσία δεν πληροί τις προδιαγραφές επάρκειας που προβλέπονται από την απόφαση της παραγράφου 1, θεωρείται υπηρεσία που δεν έχει τεχνική επάρκεια και η διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, η εποπτεία και η επίβλεψη των δημοσίων συμβάσεων, έργων ή μελετών αρμοδιότητάς της, διενεργούνται, με προγραμματική σύμβαση από την τεχνική υπηρεσία του εποπτεύοντος την αναθέτουσα αρχή φορέα ή της οικείας περιφέρειας ή από άλλη τεχνική υπηρεσία φορέων της Γενικής Κυβέρνησης της περίπτωσης β' της παρ.1 του **άρθρου 14** του ν. **4270/2014** (Α' 143).

Στην εν λόγω προγραμματική σύμβαση ορίζονται τουλάχιστον: (α) το αντικείμενο της προγραμματικής σύμβασης, το πρόγραμμα εκτέλεσης της μελέτης ή υπηρεσίας και η προεκτιμώμενη συνολική δαπάνη, (β) τα καθήκοντα που αναλαμβάνει η νέα τεχνική υπηρεσία, (γ) ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης δαπανών της νέας τεχνικής υπηρεσίας και οι λεπτομέρειες της καταβολής τους, (δ) οι ποινικές ρήτρες και άλλες συνέπειες σε βάρος της νέας τεχνικής υπηρεσίας που επιβάλλονται σε περίπτωση υπαίτιας πλημμελούς εκπλήρωσης της εντολής, (ε) οι όροι διαπίστωσης της εκπλήρωσης των καθηκόντων της νέας τεχνικής υπηρεσίας και της λήξης της προγραμματικής σύμβασης, (στ) ο τρόπος και οι όροι χρηματοδότησης των συμβάσεων που θα αναθέτει η νέα τεχνική υπηρεσία, (ζ) οι όροι άσκησης του τεχνικού, οικονομικού και λογιστικού ελέγχου του κυρίου του έργου κατά τις φάσεις εκπλήρωσης της σύμβασης και (η) οι πράξεις και ενέργειες της νέας τεχνικής υπηρεσίας πριν από τις οποίες απαιτείται η προηγούμενη έγκριση του κυρίου του έργου.

Ειδικά για τις τεχνικές υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού που δεν έχουν τεχνική επάρκεια ή έχουν τεχνική επάρκεια, αλλά καλούνται να υλοποιήσουν μελέτες και έργα, για τις ανάγκες των οποίων δεν έχουν το απαιτούμενο τεχνικό προσωπικό, μπορούν, ύστερα από βεβαίωση του Προϊσταμένου της οικείας τεχνικής υπηρεσίας ή, σε περίπτωση έλλειψης αυτού, ύστερα από βεβαίωση δημάρχου, να συνάπτουν προγραμματική σύμβαση κατά τις διατάξεις των άρθρων 12 και 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147) με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα Δίκτυα Δήμων, τον Οργανισμό Ανάπτυξης Κρήτης ΑΕ και τη Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης ΑΕ (ΜΟΔ ΑΕ), εφόσον οι εν λόγω φορείς διαθέτουν τεχνικές υπηρεσίες με την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια. Έως την έκδοση της προβλεπόμενης από την παράγραφο 1 απόφασης, η κατά το προηγούμενο εδάφιο **τεχνική επάρκεια διαπιστώνεται από τον Προϊστάμενο των αρμοδίων υπηρεσιών τους.** Οι προγραμματικές συμβάσεις του προηγούμενου εδαφίου μπορούν να εντάσσονται στα ειδικά προγράμματα ενίσχυσης του άρθρου 71 του ν. 4509/2017 (Α' 201) ή να χρηματοδοτούνται κατά τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α' 87). Οι διατάξεις των παραγράφων 2 περιπτώσεις α', β', γ' και 4 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α' 87) εφαρμόζονται αναλόγως και για τις προγραμματικές συμβάσεις της περίπτωσης αυτής.»

3. Η αναθέτουσα αρχή ευθύνεται έναντι του κυρίου του έργου για την καλή εκτέλεση των καθηκόντων της και έναντι των τρίτων ευθύνεται εις ολόκληρον με τον κύριο του έργου. Αν στην προγραμματική σύμβασή δεν ορίζεται διαφορετικά, εκπροσωπεί δικαστικώς και εξωδίκως τον κύριο του έργου έναντι των τρίτων κατά την ενάσκηση των καθηκόντων της έως την λήξη της σύμβασης. Αποφαινόμενα όργανα της συγκεκριμένης κάθε φορά προγραμματικής σύμβασής είναι τα αρμόδια όργανα της νέας τεχνικής υπηρεσίας της αναθέτουσας αρχής.»

Κατ' **άρθρο. 178 ν. 4555/2018** ορίζεται ότι:

«Δήμοι που δεν διαθέτουν τεχνική επάρκεια **σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147)** ή που δεν διαθέτουν επαρκή τεχνική υπηρεσία ή που έχουν τεχνική υπηρεσία η οποία δεν διαθέτει τεχνικό υπάλληλο της απαιτούμενης ειδικότητας για την εκπόνηση, ανάθεση και επίβλεψη μελετών ή για την ωρίμανση και δημοπράτηση έργων, κατά την κείμενη νομοθεσία, μπορούν, να αναθέτουν στην ανώνυμη εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Μ.Ο.Δ. Α.Ε.)» την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στις διαδικασίες εκπόνησης, ανάθεσης και επίβλεψης μελετών και στην ωρίμανση ή δημοπράτηση έργων, όπως ιδίως τη σύνταξη τευχών δημοπράτησης, διακηρύξεων μελετών και έργων, ακόμα και αν οι μελέτες ή τα έργα αυτά είναι μη συγχρηματοδοτούμενα. Το αίτημα ανάθεσης των υπηρεσιών του προηγούμενου εδαφίου υποβάλλεται ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου κι εγκρίνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της Μ.Ο.Δ. Α.Ε.».

II. Ερμηνεία νομοθετικού πλαισίου

Η ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 100 Ν. 3852/2010

1. Έννοια- Σκοπός- αντικείμενο Προγραμματικής Σύμβασης

1.1 Κοινός σκοπός- Μοναδικός νόμιμος τρόπος

Όπως ειπώθηκε προηγουμένως, **σκοπός** της σύναψης προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των υπόλοιπων φορέων έτσι όπως περιγράφονται στις ως άνω διατάξεις είναι η **ανάπτυξη της περιοχής**, και επομένως τα εκάστοτε έργα, οι υπηρεσίες και οι προμήθειες πρέπει να έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα.

Ο σκοπός τον οποίο καλείται αυτή να εκπληρώσει, να μην είναι δυνατόν να επιτευχθεί με άλλο νόμιμο τρόπο. **Η σύμβαση μάλιστα αυτή δεν μπορεί να λειτουργεί ως ισοδύναμη ή εναλλακτική με την ειδικώς προβλεπόμενη από την κείμενη νομοθεσία διαδικασία επιλογής αναδόχου για την επίλυση του ανακύπτοντος ζητήματος, ούτε να χρησιμοποιείται καταχρηστικά για την παράκαμψη διατάξεων που θέτουν συγκεκριμένους περιορισμούς στη δράση των Ο.Τ.Α ή απαιτούν την τήρηση συγκεκριμένων όρων και προϋποθέσεων για την άσκηση της.** Επομένως δεν εμπίπτει στο εννοιολογικό περιεχόμενο της προγραμματικής σύμβασης, η συμβατική σχέση κατά την οποία τα μέρη αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση διαφορετικών συμφερόντων, όπως συμβαίνει όταν ο συμβαλλόμενος Ο.Τ.Α αποβλέπει στη μέσω της σύμβασης επίτευξη της νόμιμης αποστολής του, ενώ ο αντισυμβαλλόμενος ή ο μετέχων στη σύμβαση ιδιωτικός φορέας επιδιώκει την επίτευξη κέρδους, μέσω ανταλλάγματος που προβλέπεται στη σύμβαση για τις παρεχόμενες από αυτόν υπηρεσίες.

Προκύπτει επομένως, ότι **οι συμβαλλόμενοι σε μια Προγραμματική Σύμβαση φορείς θα πρέπει να επιδιώκουν κοινό σκοπό ο οποίος περιορίζεται στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας**, να εκκινούν δε από μια κοινή αφετηρία, συμπράττοντας κατά το μέγιστο δυνατό ισόρροπα, και σε καμία περίπτωση **δεν μπορεί σκοπός να είναι η επίτευξη κέρδους.**

Το αυτό έχει κρίνει το Ελεγκτικό Συνέδριο σε πλήθος αποφάσεων του . Χαρακτηριστικά αναφέρουμε τις πρόσφατες αποφάσεις:

***ΕΣ 3582/2015 (Μείζονος) :** « Δεν πρόκειται για προγραμματική σύμβαση όταν τα μέρη αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση διαφορετικών συμφερόντων, όπως συμβαίνει όταν ο συμβαλλόμενος Ο.Τ.Α αποβλέπει στη μέσω της σύμβασης επίτευξη της νόμιμης αποστολής του, ενώ ο αντισυμβαλλόμενος ή ο μετέχων στη σύμβαση ιδιωτικός φορέας επιδιώκει την απόκτηση του ανταλλάγματος που προβλέπεται στη σύμβαση για τις παρεχόμενες από αυτόν υπηρεσίες...».*

ΕΣ 1114/2016 (Τμήμα VI): «... δεν πρόκειται για προγραμματική σύμβαση όταν τα μέρη αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση διαφορετικών συμφερόντων... όταν ο αντισυμβαλλόμενος ή ο μετέχων στη σύμβαση ιδιωτικός φορέας επιδιώκει την επίτευξη κέρδους...».

1.2 Αναπτυξιακός σκοπός

Σκοπός μιας Προγραμματικής Σύμβασης πρέπει να είναι **η ανάπτυξη** της εκάστοτε περιοχής του φορέα που συμβάλλεται. Προκειμένου λοιπόν να είναι νόμιμη μία Προγραμματική σύμβαση το αντικείμενο της πρέπει να έχει αναπτυξιακό χαρακτήρα περιοχής, ο αναπτυξιακός δε σκοπός να συνδέεται άμεσα και πραγματικά με τις ανάγκες των ορίων της σχετικής περιοχής.

1.3 Υποκρύπτουσα σύμβαση απευθείας ανάθεσης

Εάν στην πραγματικότητα η προγραμματική σύμβαση υποκρύπτει **επαχθή αιτία** μεταξύ αναδόχου και αναθέτουσας αρχής, ή οι τυχόν προβλεπόμενες περιουσιακές μετακινήσεις έχουν τον χαρακτήρα ανταλλάγματος, ή ενέχεται η επίτευξη κέρδους, τότε θα πρέπει οι συμβάσεις αυτές που έχουν χαρακτηριστεί ως προγραμματικές να κρίνονται **ως μη νόμιμες και ως συμβάσεις ανάθεσης έργων, προμηθειών μελετών υπηρεσιών κλπ.**

Ενδεικτικές περιπτώσεις όπου έχει κριθεί ότι οι συναπτόμενες προγραμματικές συμβάσεις υποκρύπτουν απευθείας ανάθεση είναι:

- Σύμβαση του Ε.Μ.Π με το Δήμο για εκπόνηση ερευνητικού έργου για την τεκμηρίωση της δομικής τρωτότητας στα σχολικά κτίρια του Δήμου, συνιστά στην πραγματικότητα δημόσια σύμβαση με αντικείμενο την εκπόνηση μελέτης. (ΕΣ Τμ7 Πρ. 266/2014)
- Προγραμματική σύμβαση με Πανεπιστήμιο για την εκπόνηση «ερευνητικού έργου» με τίτλο «διερεύνηση κυκλοφοριακών ρυθμίσεων στις εισόδους της πόλης Σπάρτης και σε κόμβους της κεντρικής περιοχής», η οποία εξίσου κρίθηκε ως δημόσια σύμβαση εκπόνησης μελέτης (ΕΣ Τμ. 7 Πρ. 324/2014).

1.4 Στάδια σύναψης Π.Σ- Απαιτούμενες αποφάσεις

Ι) Απόφαση δημοτικού συμβουλίου, ή εάν πρόκειται για άλλο φορέα, αντίστοιχη απόφαση από τα όργανα της διοίκησης. Συγκεκριμένα στην απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου δεν αρκεί η έγκριση της σχετικής πίστωσης αλλά πρέπει να έχει προηγηθεί και ανάληψη της δαπάνης.

Η απόφαση αυτή δε είτε από το Δημοτικό Συμβούλιο, είτε από το Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα επιμερίζεται σε δύο αποφάσεις.

α) Μία απόφαση με την οποία ορίζεται η σύναψη προγραμματικής σύμβασης του άρθρ. 100 του ν. 3852/2010,

β) Μία δεύτερη απόφαση όπου επιλέγονται τα πρόσωπα/φορείς με τα οποία πρόκειται να συμβληθεί ο δήμος ή ο κάθε φορέας και καθορίζονται οι όροι της σύμβασης. (ΣτΕ 460/2011)

Βάσει του **άρθρ. 36 του ν. 4129/2013** «Κύρωση Κώδικα του Ελ. Συν» ορίζεται ότι «Για τις συμβάσεις προμήθειας αγαθών, εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των προγραμματικών συμβάσεων, που συνάπτουν οι Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα, προϋπολογιζόμενης δαπάνης, χωρίς φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), ποσού άνω των διακοσίων χιλιάδων ευρώ, διενεργείται υποχρεωτικά προληπτικός έλεγχος νομιμότητας αυτών, πριν από τη σύναψη τους, από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που είναι αρμόδιος για τον προληπτικό έλεγχο των δαπανών τους.». **Επομένως οι Προγραμματικές Συμβάσεις άνω των 200.000 ευρώ αποστέλλονται υποχρεωτικά για προληπτικό έλεγχο στον Επίτροπο του Ελ.Συν.**

Περαιτέρω, στα στοιχεία του φακέλου που αποστέλλεται για προσυμβατικό έλεγχο στο Ελ. Συνέδριο, πρέπει να υπάρχει προηγούμενη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ως εκπρόσωπου του Δημοσίου σε μία προγραμματική σύμβαση κατά τα οριζόμενα στο άρθρ. 1α του άρθρ. 100 ν.3852/2010, διαφορετικά πάσχει η σύμβαση και κωλύεται κατά τον έλεγχο η υπογραφή της, όπως έχει κρίνει το Ελεγκτικό Συνέδριο στην Πράξη Ζ Κλιμ. 60/2013.

Π) Υπογραφή Π.Σ, η οποία γίνεται, εάν πρόκειται για Δήμο από τον Δήμαρχο ως εκπρόσωπο του Δήμου βάσει του άρθρ. 58 του ν. 3852/2010. Εάν πρόκειται για δημοτική επιχείρηση υπογράφεται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, ή τον εξουσιοδοτούμενο διευθυντή (άρθρ. 7 ΥΠΕΣΔΑ 43254/2007)

2. Συμβαλλόμενοι Φορείς

2.1 Κύριοι συμβαλλόμενοι φορείς

Κατά τα οριζόμενα στο άρθρ. 1^α του άρθρ. 100 του ν. 3852/2010 κύριοι α' συμβαλλόμενοι φορείς είναι:

- 1) οι Δήμοι**
- 2) οι Περιφέρειες**
- 3) οι Σύνδεσμοι Δήμων**
- 4) τα δίκτυα Δήμων και Περιφερειών του άρθρ. 101 του ν. 3852/2010**
- 5) οι Π.Ε.Δ**
- 6) η Κ.Ε.Δ.Ε και η Ένωση Περιφερειών**
- 7) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ) τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς**
- 8) τα Ν.Π.Ι.Δ. στα οποία συμμετέχουν ή συνιστούν η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών**
- 9) οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α)**
- 10) η Ένωση δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης και αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α)**
- 11) οι επιχειρήσεις Ο.Τ.Α που ανήκουν στο Δημόσιο Τομέα (άρθρ. 1 παρ. 6 ν. 1256/1982)**
 - Κοινοφελείς επιχειρήσεις
 - Ανώνυμες Εταιρείες Ο.Τ.Α (αναπτυξιακές, άρθρ. 194 ν. 3852/2010)

- Αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες, μόνο εκείνες που έχουν ως αντικείμενο προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα και προληπτικής ή πρωτοβάθμιας παροχής ιατρικής φροντίδας (άρθρ 196 ν. 3852/2010)

12) τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα

13) κοινωφελή ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (και Τ.Ε.Ι)

2.2 Αντισυμβαλλόμενοι φορείς

Οι ως άνω Α' συμβαλλόμενοι φορείς δύνανται να συνάπτουν Π.Σ με τους εξής Β' συμβαλλόμενους- αντισυμβαλλόμενους φορείς :

α) το Δημόσιο

Συγκεκριμένα, το Δημόσιο μπορεί να εκπροσωπείται από τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Εφόσον υπογράφει τη Π.Σ ο τελευταίος πρέπει να έχει προηγηθεί απόφαση του ΓΓ για τη σύναψη της σύμβασης ειδάλλως η υπογραφή κωλύεται όπως έχει κρίνει το *Ελ. Συνέδριο στην Πράξη, Κλιμ. Ζ 60/2013*.

β) Εγνατία Οδό Α.Ε.

γ) Μ.Ο.Δ. Α.Ε.

δ) Ε.Τ.Α.Δ.

ε) Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων

στ) μεταξύ τους (οι φορείς)

ζ) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου

*(** η δυνατότητα σύναψης προγραμματικής σύμβασης με Ν.Π.Ι.Δ. καταργήθηκε με το άρθρ. 96 ν. 4604/2019)*

η) φορείς των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α' 147)

θ) Η Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. δύναται με προγραμματική σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ αυτής και δήμου, ο οποίος δεν έχει τεχνική επάρκεια ή σε δήμους που έχουν τεχνική επάρκεια, δεν διαθέτουν όμως τεχνικό υπάλληλο της απαιτούμενης ειδικότητας, να αναλαμβάνει τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, εποπτείας και επίβλεψης δημοσίων συμβάσεων μελετών του δήμου αυτού. Ως προς το περιεχόμενο της προγραμματικής σύμβασης, τις εξ' αυτής ευθύνες, τους εκπροσώπους των μερών και τα αποφαινόμενα όργανα, ισχύουν οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016 (άρθρ. 179 ν. 4555/2018 παρ. 2)

2.3 Εκ τρίτου συμβαλλόμενοι φορείς

Η παρ. 1β του άρθρ. 100 του ν. 3852/2010 παρέχει τη δυνατότητα συμμετοχής σε σύναψη Π.Σ σε ευρύ φάσμα φορέων πέρα των ως άνω οριζομένων, ως εκ τρίτου συμβαλλομένων και συγκεκριμένα:

- 1) Επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α**
- 2) Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ)**, στα οποία όμως δεν μπορούν να περιλαμβάνονται εμπορικές εταιρίες, οι οποίες αν και έχουν πιστοποιηθεί ως Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, καμία σχέση δεν έχουν με τον Δημόσιο τομέα. (ΕΣ Τμ. Μείζονος 2769/2011, ΕΣ Τμήμ. 6^ο 1114/2016)
- 3) Περιφερειακά Ταμεία Ανάπτυξης**
- 4) Επιμελητήρια**
- 5) Επιστημονικοί Φορείς Δημοσίου Δικαίου**
- 6) Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα**
- 7) Συνεταιρισμοί και ενώσεις συνιταρισμών**
- 8) Εργοδοτικές εργατοϋπαλληλικές ενώσεις**
- 9) Τράπεζες και πιστωτικά ιδρύματα**

Οι ανωτέρω, έχουν την ιδιότητα του εκ τρίτου συμβαλλόμενου με την έννοια ότι δεν είναι επιτρεπτή η συμμετοχή τους ως μοναδικών αντισυμβαλλομένων, αλλά μόνο από κοινού με τους οργανισμούς και φορείς του α' εδαφίου της παρ. 1.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

3.1 Ελάχιστο περιεχόμενο της Π.Σ

Στην παρ. 2^α του άρθρ. 100 του ν.3852/2010 αναφέρεται το **ελάχιστο περιεχόμενο** που πρέπει να προβλέπεται σε μία Προγραμματική Σύμβαση προκειμένου να είναι νόμιμη η σύμβαση. Συγκεκριμένα, πρέπει να αναφέρονται:

- 1) το αντικείμενο της σύμβασης
- 2) ο σκοπός και το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών
- 3) ο προϋπολογισμός
- 4) τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων
- 5) το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης
- 6) οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις
- 7) η διάρκεια της σύμβασης
- 8) ο τρόπος κάλυψης των αναγκαίων για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων
- 9) το όργανο παρακολούθησης της σύμβασης (Επιτροπή Παρακολούθησης)
- 10) ρήτρες σε βάρος του έκαστου συμβαλλόμενου που παραβιάζει τις εκ της συμβάσεως υποχρεώσεις
- 11) ορισμός συμβαλλομένου στον οποίο τυχόν ανατίθεται η διαχείριση, εκμετάλλευση του έργου μετά την ολοκλήρωση του

Ειδικά για τις τεχνικές υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού που δεν έχουν τεχνική επάρκεια ή έχουν τεχνική επάρκεια, αλλά καλούνται να υλοποιήσουν μελέτες και έργα, για τις ανάγκες των οποίων δεν έχουν το απαιτούμενο τεχνικό προσωπικό, μπορούν, **ύστερα από βεβαίωση του Προϊσταμένου της οικείας τεχνικής υπηρεσίας** ή, σε περίπτωση έλλειψης αυτού, ύστερα από βεβαίωση δημάρχου, **να συνάπτουν προγραμματική σύμβαση κατά τις διατάξεις των άρθρων 12 και 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147) με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα Δίκτυα Δήμων, τον Οργανισμό Ανάπτυξης Κρήτης ΑΕ και τη Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης ΑΕ (ΜΟΔ ΑΕ)**, εφόσον οι εν λόγω φορείς διαθέτουν τεχνικές υπηρεσίες με την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια. Έως την έκδοση της προβλεπόμενης από την παράγραφο 1 απόφασης, η κατά το προηγούμενο εδάφιο τεχνική επάρκεια διαπιστώνεται από τον Προϊστάμενο των αρμοδίων υπηρεσιών τους. Οι προγραμματικές συμβάσεις του προηγούμενου εδαφίου μπορούν να εντάσσονται στα ειδικά προγράμματα ενίσχυσης του άρθρου 71 του ν. 4509/2017 (Α' 201) ή να χρηματοδοτούνται κατά τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α' 87). Οι διατάξεις των παραγράφων 2 περιπτώσεις α', β', γ' και 4 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α' 87) εφαρμόζονται αναλόγως και για τις προγραμματικές συμβάσεις της περίπτωσης αυτής.

III. Επί της κρινόμενης υπόθεσης

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι η ερωτώσα Δ.Ε.Υ.Α. έχει τη δυνατότητα να προβεί για την επίβλεψη και θεώρηση τεχνικής μελέτης, και εφόσον δεν διαθέτει τεχνική επάρκεια, ούτε η ίδια ούτε ο οικείος Δήμος, **σε σύναψη Προγραμματικής Σύμβασης είτε του άρθρ. 100 ν. 3852/2010 είτε του άρθρου 44 ν. 4412/2016, με τους αναφερόμενους εις τις διατάξεις αυτές φορείς.**

Εάν επιλεγεί η σύναψη Προγραμματικής Σύμβασης του άρθρ. 100 ν. 3852/2010 πρέπει να αποφευχθεί, για την διασφάλιση της νομιμότητας της Σύμβασης, η αποκλειστική μετάθεση όλων των αρμοδιοτήτων στον αντισυμβαλλόμενο επιλεγέντα φορέα από τη Δ.Ε.Υ.Α. και τον Δήμο, και οι οποίες θα χρηματοδοτήσουν απλώς την Σύμβαση, διότι υποκρύπτεται, στην περίπτωση αυτή, αμφοτεροβαρής σύμβαση εξ'

επαχθούς αιτίας και δεν αποτελεί γνήσια προγραμματική σύμβαση του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 αλλά συνιστά, κατ' ουσία, σύμβαση απευθείας ανάθεσης υπηρεσιών . Πρέπει δηλαδή κατά την συρραφή των υποχρεώσεων να συμμετάσχει και η Δ.Ε.Υ.Α. και ο οικείος Δήμος (π.χ. με παροχή προσωπικού) κατά το δυνατόν ισότιμα και «συνεργατικά» με τον επιλεγέντα αντισυμβαλλόμενο φορέα.¹

Αθήνα, 8-1-2021

Ο Νομικός Σύμβουλος της ΕΔΕΥΑ

Πάνος Ζυγούρης

¹ ΕΛΣυν/7Τμ/278-2018: «...Κρίσιμο στοιχείο προσδιορισμού της έννοιας της προγραμματικής σύμβασης είναι ότι τα συμβαλλόμενα μέρη εκκινούν από κοινή αφετηρία συμπράττοντας, κατά το δυνατόν ισόρροπα, για την υλοποίηση προγραμμάτων ή υπηρεσιών και μελετών στο πλαίσιο κοινά εξυπηρετούμενου δημοσίου σκοπού τον οποίο είναι, εκ του νόμου, επιφορτισμένα να επιτελούν (Ε.Σ. Αποφ. Τμ. Μείζ. Επτ. Σύνθ. 2771/2011, 2770/2011, 2769/2011, VI Τμ. 408, 214/2017, 2308/2014, 3/2014, 607/2012). Σύμφωνα δε με το άρθρο 12 παρ. 4 και 6 του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147), οι ως άνω προγραμματικές συμβάσεις, όταν πράγματι αφορούν στη συνεργασία μεταξύ των ως άνω δημόσιων φορέων δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νόμου που ρυθμίζει τις διαδικασίες ανάθεσης, σύναψης και εκτέλεσης των δημόσιων συμβάσεων. Τυχόν περιουσιακές μετακινήσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων φορέων περιορίζονται στην κάλυψη των απαραίτητων δαπανών για την υλοποίηση του συμβατικού αντικειμένου και δεν έχουν τον χαρακτήρα ανταλλάγματος ή αμοιβής για, παρεχόμενες στο πλαίσιο της σύμβασης, υπηρεσίες ή μελέτες, στοιχείο που απαντάται μόνον στις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας στις οποίες τα μέρη αποσκοπούν στην ικανοποίηση διαφορετικών συμφερόντων με τη λήψη της παροχής και αντιπαροχής (βλ. Ε.Σ. Αποφ. Τμ. Μείζ. - Επτ. Σύνθ. 1747/2016, 2007/2014, 31.../2012, 2771/2011).»